

כלי מחקר זה נלקח מתוך [מאגר כלי המחקר](#) של קרן שלם התומכת במחקר שמטרתו שיפור איכות החיים של אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית והסובבים אותם.

כל המעוניין להשתמש באחד מכלי מחקר מתבקש לפנות לחוקר שערך את המחקר הרלבנטי ולוודא את אישור השימוש בכלי מבחינת זכויות יוצרים.

שם הכלי: שאלון התייחסות לגורמים הקובעים בסוגיית האחריות הפלילית Rogers Criminal Responsibility Assessment Scales (R-CRAS) ☼

פותח בשנת: 1984, על ידי: Rogers ☼

תורגם לעברית בשנת: לא צויין על ידי: לא צויין ☼

1	מטרת הכלי	הכלי מיועד לבדיקה אמפירית של האחריות הפלילית בזמן ביצוע העבירה. ההערכה מתבססת על סולמות להערכת אחריות פלילית, המבחן הקוגניטיבי והמבחן הרצוני. הכלי מאפשר לכמת משתנים פסיכולוגיים ומצביים מהותיים שהיו קיימים בזמן ביצוע העבירה וליישם מודלים של קבלת החלטות המבוססים על קריטריונים להערכת האחריות הפלילית. באמצעות הכלי יכול קלינאי לכמת את הלקות שהיתה קיימת בעת ביצוע העבירה, להמשיג אותה ביחס לתקנים משפטיים מתאימים ולתת חוות דעת של מומחה.
2	סוג כלי המחקר	שאלון
3	אוכלוסיית היעד	עברייני מין עם מש"ה
4	אופי הדיווח	דיווח חוקרים
5	מבנה הכלי	R-CRAS מכון ספציפית לשימוש בהערכת אחריות פלילית בידי פסיכולוגים או פסיכיאטרים בעלי הכשרה ו/או ניסיון בתחום המשפטי. הסולמות של רוג'רס להערכת אחריות פלילית נבנו על מנת לכמת היבטים שונים של מה שמכונה קריטריוני (ALI (The American Law Institute Standard) לבדיקת חוסר אחריות פלילית (המקבילה הישראלית היא סעיף 34 ח' לחוק העונשין. ראו דיון נרחב בסעיף ב' של הכשירות המהותית, לעיל); עם זאת, רוג'רס מצוין שאפשר להחיל את הסולמות שיצר גם על כלל מקנוטן (Rogers & Shuman, 2000). בהתבסס על הערכה מקיפה, המאבחן מדרג סדרה של סולמות שמקובצים לחמישה תחומים: (א) מהימנות הדיווח; (ב) אורגניות; (ג) פסיכופתולוגיה; (ד) שליטה קוגניטיבית; (ה) שליטה התנהגותית. למשל, החלק שמתייחס לפסיכופתולוגיה כולל דירוגים של התנהגות מוזרה, חרדה, שכחה, דלזיות (מחשבות שווא), הלוצינציות, מצב רוח מדוכא או מרומם, קוהרנטיות מילולית, הפרעות אפקטיביות והפרעות חשיבה.

במחקר של משרקי (2015) החוקרת ביצעה איחוד קטגוריות בכל חלק, להעלאת רמת התקפות והרלוונטיות של המשתנים לאור ממצאי הפיילוט.		
הפריטים מדורגים באופן דיכוטומי, בהתייחס לשאלה האם התייחסו אנשי המקצוע לממד זה בחוות הדעת- כן=1, לא=0.	סוג סולם המדידה	6
פריטי דירוג דיכוטומיים	סוג הפריטים בכלי	7
30 פריטים.	אורך הכלי	8
בנוגע לרוב המשתנים הפרטניים שמרכיבים את R-CRAS, נמצא כי רמת המהימנות שלהם בין שופטים נעה בין מספקת לגבוהה. יתרה מכך, ביחס למשתני ההחלטה שמשלבים את המשתנים הפרטניים, המהימנות לרוב גבוהה יותר – ממוצע של 0.81. ו-0.93. לגבי ההחלטה הסופית. בנוסף, בבדיקת המהימנות הפנימית של הסולמות המסכמים של R-CRAS, נראה שרוב הסולמות הניבו רמה בינונית של עקביות, עם מקדם אלפא ממוצע של 0.60.	מהימנות	9
במחקרי התיקוף של R-CRAS טווח הנתונים על ליקוי אורגני היה מוגבל למדי. סביר להניח שאנשים עם מוגבלות שכלית שמתחת לטווח הקל (לעתים קרובות בעלי מוגבלות ברמה זאת נמצאים במוסדות לאנשים עם מוגבלות התפתחותית) מופנים רק לעתים נדירות להערכת אחריות פלילית. לכן המאבחים צריכים להיות זהירים ויסודיים מאוד בבואם להעריך אחריות פלילית של בעלי לקות אורגנית. עליהם לבקש, במקרים שבהם עולה חשד לקיום לקות כזאת, הערכות אינטליגנציה, הערכות נויורולוגיות והערכות נויורו-פסיכולוגיות כדי להימנע מהתעלמות כלשהי מלקות אורגנית.	תקיפות	10

רשימת מחקרי קרן שלם אשר עשו שימוש בכלי:

שם המחקר	מק"ט
משרקי הלא (2015). מסוכנות מינית, מסוגלות לעמוד לדין ואחריות פלילית של עברייני מין עם מוגבלות שכלית. תואר שלישי. אוניברסיטת חיפה. מנחה: פרופ' רימרמן אריק	607 למחקר המלא

[למאגר המחקרים של קרן שלם](#)

שאלון התייחסות לגורמים הקובעים בסוגיית האחריות הפלילית

Rogers Criminal Responsibility Assessment Scales (R-CRAS)

Rogers (1984)

התייחסות אנשי מקצוע למשתנה כן – 1 לא – 0	תיאור המשתנה לפי R-CRAS	הגורם	
		קריטריונים להערכת אחריות פלילית Assessment criteria for criminal responsibility	I
	האם יש התייחסות בפרוטוקולים של ועדות אבחון לאמינות הדיווח העצמי של הנבדק?	אמינות הדיווח העצמי Self report reliability	1
	האם יש התייחסות בפרוטוקולים של ועדות אבחון להפרעות בלתי רצוניות המשפיעות על הדיווח העצמי של הנבדק (למשל, מוגבלות שכלית, מצב פסיכוטי)?	הפרעה לא רצונית Involuntarily interfere	2
	האם יש התייחסות בפרוטוקולים של ועדות אבחון לחומרים הממכרים בזמן ביצוע העבירה?	חומרים ממכרים Intoxication level	3
	האם יש התייחסות בפרוטוקולים של ועדות אבחון לקיומם של נזק מוחי או הפרעה נוירולוגית?	נזק מוחי Brain damage	4
	האם יש התייחסות בפרוטוקולים של ועדות אבחון לקשר בין הנזק המוחי לביצוע העבירה?	קשר בין הנזק המוחי לביצוע העבירה Commission as result of brain damage	5
	האם יש התייחסות בפרוטוקולים של ועדות אבחון לקיומה של מוגבלות שכלית?	מוגבלות שכלית Mental retardation	6

7	קשר בין המוגבלות השכלית לביצוע העבירה Commission as result of mental retardation	האם יש התייחסות בפרוטוקולים של ועדות אבחון לקשר בין המוגבלות השכלית לביצוע העבירה?
8	התנהגויות מוזרות Bizarre behavior	האם יש התייחסות בפרוטוקולים של ועדות אבחון לקיומן של התנהגויות מוזרות בזמן ביצוע העבירה?
9	חרדה Anxiety	האם יש התייחסות בפרוטוקולים של ועדות אבחון לרמת החרדה הכללית בזמן ביצוע העבירה?
10	שכחה Amnesia	האם יש התייחסות בפרוטוקולים של ועדות אבחון לשכחה בזמן ביצוע העבירה?
11	מחשבות שווא Delusions	האם יש התייחסות בפרוטוקולים של ועדות אבחון לקיומן של מחשבות שווא בזמן ביצוע העבירה?
12	הזיות Hallucinations	האם יש התייחסות בפרוטוקולים של ועדות אבחון לקיומן של הזיות בזמן ביצוע העבירה?
13	דיכאון Depressed	האם יש התייחסות בפרוטוקולים של ועדות אבחון לקיומו של מצב רוח דכאוני בזמן ביצוע העבירה?
14	מצב רוח מרומם Elevated mood	האם יש התייחסות בפרוטוקולים של ועדות אבחון לקיומו של מצב רוח מרומם בזמן ביצוע העבירה?
15	קוהרנטיות Verbal coherence	האם יש התייחסות בפרוטוקולים של ועדות אבחון לקוהרנטיות מילולית בזמן ביצוע העבירה?
16	עוצמת אפקט Affect	האם יש התייחסות בפרוטוקולים של ועדות אבחון לעוצמת הרגש ולהתאמת הרגש בזמן ביצוע העבירה?
17	הפרעת חשיבה Thought disorder	האם יש התייחסות בפרוטוקולים של ועדות אבחון לקיומה של הפרעת חשיבה בזמן ביצוע העבירה?
18	תכנון Planning	האם יש התייחסות בפרוטוקולים של ועדות אבחון לתכנון העבירה?

	האם יש התייחסות בפרוטוקולים של ועדות אבחון למודעות הנאשם לפליליות שבמעשהו?	מודעות לפליליות Awareness of criminality	19
	האם יש התייחסות בפרוטוקולים של ועדות אבחון לכוונות הנבדק בבחירת המושא והמקום?	מיקוד העבירה Crime focus	20
	האם יש התייחסות בפרוטוקולים של ועדות אבחון לרמת האקטיביות בזמן ביצוע העבירה?	אקטיביות Activity	21
	האם יש התייחסות בפרוטוקולים של ועדות אבחון להתנהגות החברתית של הנאשם שבוע לפני ביצוע העבירה?	התנהגות חברתית Social behavior	22
	האם יש התייחסות בפרוטוקולים של ועדות אבחון לשליטה העצמית המדווחת על ידי הנאשם?	שליטה עצמית Self control	23
	האם יש התייחסות בפרוטוקולים של ועדות אבחון להערכת הבודק את השליטה העצמית בגין מעשהו הפלילי?	הערכת הבודק Examiner assessment	24
	האם יש התייחסות בפרוטוקולים של ועדות אבחון לאיבוד שליטה כתוצאה מקיומה של פסיכוזה?	פסיכוזה Psychosis	25
		המבחן הקוגניטיבי M'Naghten standards	II
	האם יש התייחסות בפרוטוקולים של ועדות אבחון למודעות הנאשם לפסול שבמעשהו מבחינה חוקית או מוסרית?	איסור wrongfulness	26
		המבחן הרצוני ALI Standard	III
	האם יש התייחסות בפרוטוקולים של ועדות אבחון להתחלות אצל הנאשם?	התחלות Malingering	27
	האם יש התייחסות בפרוטוקולים של ועדות אבחון לקיומו של בסיס אורגני להפרעה נפשית אצל הנאשם?	אורגניות Organicity	28
	האם יש התייחסות בפרוטוקולים של ועדות אבחון	הפרעה פסיכיאטרית מז'ורית	29

	לקיומה של הפרעה פסיכיאטרית מזוירית לפי ה-DSM?	Major psychiatric disorder	
	האם יש התייחסות בפרוטוקולים של ועדות אבחון להיעדר יכולת להימנע מעשיית המעשה?	שליטה רצונית Behavioral control loss	30